

Brabant mobiliteitsnetwerk
info@brabantmobiliteitsnetwerk.nl
www.bramantmobiliteitsnetwerk.nl

Het Paleiskwartier, een Top Locatie

De community 'Paleiskwartier' is onder regie van het Brabant mobiliteitsnetwerk (bmn) nu twee jaar actief om de bereikbaarheid van het gebied te verbeteren. Een mooie aanleiding voor het opmaken van een tussenbalans. De community bestaat uit vertegenwoordigers van de vier O's:

- Organisaties - o.a. Ricoh, Enexis, Arcadis, Brabantwater en van Lanschot
- Onderwijs - Avans en de HAS
- Omgeving - Paleiskwartier Wijkbelangen en Paleiskwartier BV
- Overheid - gemeente 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant

In deze position paper maken we de balans op. Wat staan we nu? Waar willen we met elkaar naartoe? En welke activiteiten heeft de community Paleiskwartier achter de hand om daar een bijdragen aan te leveren?

Urgentie: nu en in de toekomst

Meer dan 25.000 mensen wonen, werken, studeren en leven in het Paleiskwartier in Den Bosch. Organisaties vestigen zich graag op deze toplectie naast het centraal station vanwege de kwaliteit, ligging en bereikbaarheid. Door groei en externe ontwikkelingen neemt druk op bereikbaarheid en leefbaarheid toe. Het succes van het Paleiskwartier leidt er samen met externe ontwikkelingen toe dat de bereikbaarheid van het gebied onder druk komt te staan. De toeloop van nieuwe bewoners en bedrijven resulteert in volle parkeergarages en parkeercongestie. Daarbij komt dat de belangrijkste toegangsweg, de Magistratenlaan, als auto-doorstroom-as binnenkort nog meer verkeer te verwerken krijgt. De uitdaging is om samen met de betrokken partijen een filevrij en goed bereikbaar Paleiskwartier te houden.

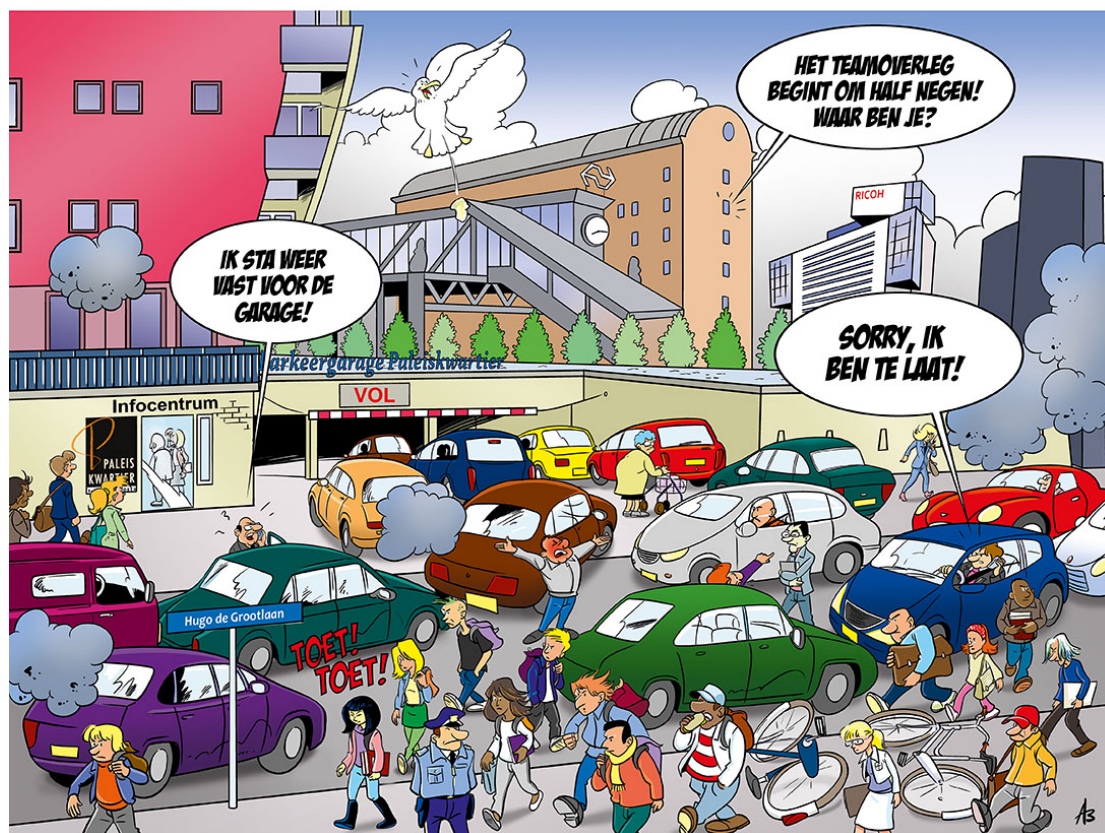
Ontwikkelingen in het Paleiskwartier

Met de oplevering van de Hofvijver en de Jheronimustoren in 2014, zit de ontwikkeling van het Paleiskwartier inmiddels in de afrondende fase. De bouw van appartementen is voortgezet en binnenkort start de bouw van nog een ander groot appartementencomplex. De Paleisbrug is gereed. In 2015 wordt een Versmarkt gevestigd in het voormalige gebouw van het Stedelijk Museum. Naar verwachting is de bouw van de wijk rond 2020 gereed.

	Huidige situatie	Situatie 2020
Bewoners	2.400	+1.100
Appartementen	1.500	+700
Woningen per ha	31	+15
Werkkantoor vestigingen	90	+20
Bedrijfsvestigingen	100	+30
Werknemers	6.100	+1.400
Studenten	15 á 20.000	stabiel

Schema 1.1 Groeiprognose Paleiskwartier

Paleiskwartier: als we geen actie ondernemen

Huidige situatie Paleiskwartier

Er is op dit moment een tekort aan parkeergelegenheid. De Paleiskwartiergarage, bestemd voor bezoekers had in 2013 gedurende de dag nog voldoende plek. Nu is de garage halverwege de ochtendspits vol. Dit leidt tot verkeersopstoppingen op het Paleiskwartier. Door gebrek aan informatievoorziening over de beschikbaarheid van parkeerplekken komen de mensen er op het Paleiskwartier zelf pas achter dat er geen plek is. Met de doorontwikkeling van Paleiskwartier zal de parkeerdruk alleen maar verder toenemen. Dit leidt met name tot problemen voor forenzen, bezoekers en autogebruikers die aansluitend met openbaar vervoer reizen. Voor de bewoners geldt dit niet. Bij de appartementen is voldoende parkeergelegenheid beschikbaar.

Het doortrekken en tot doorstroom-as promoveren van de Magistratenlaan zal zonder maatregelen veel impact hebben op de hoeveelheid verkeer die van de laan gebruik maakt. De verwachting is dat automobilisten die willen afslaan vanaf de Magistratenlaan het Paleiskwartier in voor veel extra hinder zullen zorgen. Dit kan onveilige situaties veroorzaken. En de wachttijden zullen de (verkeerskundige) normen overschrijden.

Een eerste globale inventarisatie door Paleiskwartier Wijkbelangen laat, rekening houdend met de reeds voorziene groei van parkeervoorzieningen, een tekort zien van circa 1.000 plaatsen. Als gevolg van de bedrijvigheid, het woonaanbod, recreatiemogelijkheden en bezoekers groeit het aantal automobilisten naar huidig inzicht nog eens circa 30%. Ten aanzien van de wachttijden, het parkeertekort, de leefbaarheid en de veiligheid kunnen de huidige voorzieningen deze groei onvoldoende opvangen.

Wensbeeld: de stip op de horizon

De Paleiskwartier community, werkt de komende jaren toe naar de realisatie van de gezamenlijke ambities op basis van individuele belangen. Zij heeft het wensbeeld uitgesproken dat het Paleiskwartier in 2025 nog steeds een 'Top Locatie' moet zijn. Waar het aantrekkelijk is om te wonen en werken, omdat het bruisend, gezond, schoon, bereikbaar en veilig is. Door de individuele automobilititeit van werknemers en bezoekers te verminderen moet de bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid van de wijk verbeteren. Daartoe hebben de betrokkenen concrete doelstellingen geformuleerd die zullen bijdragen aan alle drie de thema's:

- 10% reductie van autogebruik (in de spits) door gedragsbeïnvloeding
- Bijdragen aan vermindering milieubelasting door met name de reductie van CO2 uitstoot. Aansluitend op de ambities van het Bossche Energieconvenant (BEC)

Samen met de betrokken partijen worden projecten en initiatieven gerealiseerd die hieraan bijdragen. Onderscheid wordt gemaakt tussen harde en zachte maatregelen.

Beter benutten

Onlangs is het bmn opgenomen onder Beter Benutten: een landelijk programma voor betere en slimmere bereikbaarheid, waarin de reiziger centraal staat en met als doel om 10% minder vertraagde ritten te krijgen op de economische toplocaties. Eind maart is de start gegeven aan het Brabantse Beter Benutten pakket. Opname onder het Beter Benutten programma betekent voor bmn o.a. dat de bmn-aanpak stevig verweven zit in de stedelijke plannen, zoals dat van Den Bosch, en er ruimte is voor co-financiering van maatregelen.

Aanpak: hoe realiseren we de ambitie

Realisatie van de beschreven ambitie vereist betrokkenheid en inspanning van alle betrokken partijen. Vanuit de community 'Paleiskwartier' zien we een driedeling in maatregelen voor wat betreft inspanning, betrokkenheid en investering:

- Maatregelen te nemen door de betrokken partijen
- Maatregelen te ondersteunen vanuit de community
- Maatregelen door derden, met actieve participatie vanuit de community

1. Maatregelen te nemen door de betrokken partijen

De deelnemers in de community 'Paleiskwartier' committeren zich aan de gezamenlijke doelstellingen van de community. Om deze doelstellingen te realiseren is van belang dat zij in elk geval zelf stappen zetten die hieraan bijdragen. We benoemden maatregelen waar alle deelnemende partijen invulling aan geven:

- Stimuleren van het OV gebruik
- Stimuleren van het fiets gebruik
- Vergroenen van het eigen wagenpark
- Stimuleren van het gebruik van deelauto's/carpoolen
- Sturend parkeerbeleid/delen parkeerfaciliteiten

De rol van de community is om de bedrijven te helpen met inspiratie, kennis en het faciliteren van samenwerking. Daarnaast worden samen activiteiten opgepakt die helpen in het realiseren van de individuele ambities. Denk bijvoorbeeld aan het optuigen van carpoolinitiatieven en het verbeteren van de fietsfaciliteiten. De deelnemende organisaties geven allen hun eigen invulling aan de uitvoering van deze maatregelen.

2. Maatregelen te ondersteunen vanuit de community

Om de gezamenlijke ambitie te verwezenlijken is een omgeving nodig die maximale ondersteuning biedt voor het verminderen van individuele autoritten. Een omgeving waarin duurzame alternatieven gefaciliteerd worden die voor individuele organisaties niet realiseerbaar zijn. Dit is waar de echte kracht van de community zich manifesteert.

- **Paleiskwartier elektrisch**
Een elektrisch deelauto concept op het Paleiskwartier in de vorm van een coöperatie. Werknemers en bewoners van het Paleiskwartier kunnen gebruik maken van elektrische deelauto's. Hierdoor kunnen mensen die overdag een auto nodig hebben hun woon-werk reis met het openbaar vervoer invullen.
- **Parkeeroverloopvoorziening helpen realiseren**
Hiermee kan de parkeerdruk op het Paleiskwartier worden gereduceerd. Een voorbeeld van beleid dat daarbij past is om medewerkers die groot deel van de dag op het Paleiskwartier zijn juist op een parkeeroverloopvoorziening te laten parkeren.
- **Delen parkeerfaciliteiten**
Ondanks de grote drukte staan er tijdens werkdagen tientallen, mogelijk meer dan honderd parkeerplaatsen in het Paleiskwartier leeg. De bedrijven langs de Magistratenlaan delen parkeergarages al met de bewoners langs de Bordeslaan. We onderzoeken wat een geschikte manier zou kunnen zijn voor efficiënter gebruik van de bestaande infrastructuur.
- **E-shuttle pendel**
Uit onderzoek is gebleken dat de subjectieve afstand van bijvoorbeeld het station naar de werkplek langer is dan de feitelijke afstand. Voor het wegnemen van dit argument kan een e-shuttle dienst vanaf het NS station uitkomst bieden. Dit geldt ook voor de verschillende transferia. De oplossing moet in elk geval tijdens de spits een frequente verbinding onderhouden.

- **Fietsfaciliteiten**
Meer gebruik van de fiets betekent automatisch minder gebruik van de auto. Fietsstimulering lijkt voor het Paleiskwartier zeer kansrijk, zeker met de komst van de F59 snelfietsroute en de mogelijkheden voor deelfietsen (à la Hopper). Vanuit de community kan het faciliteren van deelfietsen gerealiseerd worden, maar ook aan het opzetten van campagnes wordt gedacht.
- **Uitbreiding oplaadpunten e-auto's**
Het streven om bij te dragen aan een CO2 neutraal in 2025 op het Paleiskwartier, geeft aan dat de communityleden duurzaamheid hoog in het vaandel hebben. Vergroening van het eigen wagenpark is een van de maatregelen voor de werkgevers. Dit is echter alleen mogelijk met voldoende oplaadpunten bij de parkeervoorzieningen. Dit geldt eveneens voor de bewoners. Naar verwachting zal het in eerste aanleg om circa 30 snellaadpalen gaan.
- **Paleiskwartier gebruikerscommunity**
Bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid zijn thema's die niet enkel voor werkgevers relevant zijn. Ook de bewoners hebben baat bij een aantrekkelijk Paleiskwartier. Ook zij kunnen participeren in maatregelen. Denk aan het delen van voertuigen en parkeerplekken. Hiertoe kan, al dan niet aansluitend op de huidige Coöperatieve Vereniging Paleiskwartier Wijkbelangen, een gebruikerscommunity worden opgericht om samen de mogelijkheden en onderzoeken uit te voeren.

3. Maatregelen door derden, met actieve participatie vanuit de community

Het (te ontwikkelen) beleid van de gemeente 's-Hertogenbosch en de provincie Noord-Brabant heeft veel invloed op het realiseren van de ambitie voor het Paleiskwartier. In het geval van de gemeente moet vooral rekening gehouden worden met de mogelijke mobiliteitsmaatregelen passend binnen het beleidsplan Koersnota Hoofdinfrastructuur.

De community is al geruime tijd met de gemeente in gesprek over de infrastructurele aanpassingen en voorzieningen op het Paleiskwartier. De gemeente is ook vertegenwoordigd in de community zelf en geeft, onverlet haar eigen afwegingen en verantwoordelijkheid, op constructieve wijze invulling aan deze rol. Het beleid van de gemeente, al dan niet in voorbereiding, sluit niet altijd aan op de ambitie van de community. Zo zal het doortrekken en promoveren van de Magistratenlaan veel impact hebben op de bereikbaarheid, maar ook op de leefbaarheid en duurzaamheid van het Paleiskwartier. Het is de sterke overtuiging van de community dat dit niet kan zonder infrastructurele voorziening ter bevordering van de doorstroming en veiligheid.

De gemeente heeft door een gespecialiseerde derde een onderzoek en actieplan Paleiskwartier 2015-2020 laten maken. Hierin staan aanbevelingen om, in belangrijke mate gebaseerd op de ladder van Verdaas, een goede bereikbaarheid te realiseren in 2020. De community is betrokken bij de totstandkoming van dit actieplan, maar ondersteunt de adviezen niet op alle punten.

Op een aantal punten betreffende infrastructuur is aangegeven een ander wensbeeld te hebben. Het wensbeeld van de community, waarvan de effecten nog in samenhang bekeken en doorgerekend moeten worden, komt samen in de volgende infrastructurele uitgangspunten:

- Het Paleiskwartier blijft van alle kanten onbeperkt bereikbaar. Dit heeft tot gevolg dat onder meer een herdimensionering en verbreding van de Magistratenlaan voor linksafslaand en invoegend verkeer noodzakelijk lijken.
- Haal- en brengvoorzieningen voor NS reizigers worden verbeterd.
- De verbindingen op Paleiskwartier worden zoveel mogelijk in overeenstemming gebracht met het beoogde gebruik, waardoor veiligheid en doorstroming worden vergroot.
- Looproutes vanaf NS station in de richting Vlijmenseweg en Onderwijsboulevard worden gebruikersvriendelijker en aantrekkelijker gemaakt.
- Onderzocht wordt, mede in relatie tot de huidige NS P&R-voorziening aan de Magistratenlaan, hoe en hoeveel extra parkeergelegenheid te realiseren onder of in de nabijheid van de Magistratenlaan.

De gemeente heeft de community uitgenodigd te participeren in de totstandkoming van het finale pakket aan maatregelen. Paleiskwartier Wijkbelangen heeft in een 10 puntenplan een specifiekere invulling van bovenstaand wensbeeld van maatregelen uitgewerkt wat als vertrekpunt zal dienen. Het plan is als bijlage opgenomen.

Samen hetzelfde doel nastreven is belangrijk en alle betrokkenen zijn zich bewust van de benodigde integraliteit van de aanpak. Het realiseren van de ambitie vraagt maatregelen op gedrag, maatregelen op vervoer en ook maatregelen ten aanzien van de infrastructuur.

Alle betrokken partijen samen maken het mogelijk Paleiskwartier als 'Top locatie' te behouden.

Paleiskwartier: zo zien we het graag in de toekomst!

